

Sygn. akt I KS 30/22

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **M. B.**

oskarżonego z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 56 § 1 k.k.s. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 21 listopada 2022 r.
skargi prokuratora
od wyroku Sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Zielonej Górze
z dnia 30 maja 2022 r., sygn. akt VII Ka (ks) 71/22,
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Żarach
z dnia 28 września 2021 r., sygn. akt II K 1412/19, i przekazującego sprawę
do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. obciążyć Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

M. B. został oskarżony o to, że:

„1. prowadząc od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 roku działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej z M. R. i A. R. pod nazwą M. spółka cywilna z siedzibą w Ż. ul. [...] /NIP [...]/ oraz działalność gospodarczą na własny rachunek pod nazwą A. /NIP [...]1/, w złożonym w dniu 30 kwietnia 2012 roku w Urzędzie Skarbowym w Ż. zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu/poniesionej straty/ za rok 2011/druk PIT-36L/ podał nieprawdę co polegało na zaniżeniu sprzedaży o

kwotę 16411,58 zł oraz zawyżeniu kosztów uzyskania przychodu o kwotę 110413,92 zł, przez co naraził na uszczuplenie należny podatek dochodowy od osób fizycznych w kwocie 24097 zł,

tj. o czyn z art. 56 § 2 kks w związku z art. 56 § 1 kks i art. 37 § 1 pkt 3 kks

2. prowadząc od 1 stycznia do 13 listopada 2012 roku działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej z M. R. i A. R. pod nazwą M. spółka cywilna z siedzibą w Ż. ul. [...] /NIP [...] / oraz w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 roku działalność gospodarczą na własny rachunek pod nazwą A. /NIP [...]1/, a także w okresie od 1 stycznia do 31 października 2012 roku działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą A.1 z siedzibą w Ż. ul. [...]2/ NIP [...]2/ ,w złożonym w dniu 26 kwietnia 2013 roku w Urzędzie Skarbowym w Ż. zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu/poniesionej straty/ za rok 2012/druk PIT-36L/ podał nieprawdę co polegało na zaniżeniu sprzedaży o kwotę 63967,61 zł oraz zawyżeniu kosztów uzyskania przychodu o kwotę 84279,88 zł, przez co naraził na uszczuplenie należny podatek dochodowy od osób fizycznych na uszczuplenie w kwocie 28167 zł,

tj. o czyn z art. 56 § 2 kks w związku z art. 56 § 1 kks i art. 37 § 1 pkt 3 kks

3. prowadząc w IV kwartale 2012 roku, tj. do dnia 13 listopada 2012 roku, działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej z M. R. i A. R. pod nazwą M. spółka cywilna z siedzibą w Ż. ul. [...] /NIP [...] / podał nieprawdę w złożonej w dniu 19 lutego 2013 roku w Urzędzie Skarbowym w Ż. w deklaracji dla podatku od towarów i usług /YAT-7K7 za IV kwartał 2012 roku, co polegało na zaniżeniu sprzedaży na kwotę 14009 zł oraz zawyżeniu nabyć towarów i usług na kwotę 71905 zł, przez co naraził na uszczuplenie należny podatek od towarów i usług za IV kwartał 2012 roku w kwocie 35398 zł,

tj. o czyn z art. 56 § 2 kks w związku z art. 56 § 1 kks, art. 9 § 3 kks, art. 37 § 1 pkt 3 kks

4. prowadząc od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 roku działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej z M. R. i A. R. pod nazwą M. spółka cywilna z siedzibą w Ż. ul. [...] /NIP [...] / udaremnił przeprowadzenie kontroli podatkowej w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 roku wszczętej na mocy imiennych upoważnień do przeprowadzenia

kontroli podatkowych z dnia 21 marca 2016 roku, nr [...] /data doręczenia upoważnienia 31.03.2016r., poprzez niedostarczenie do siedziby Urzędu Skarbowego w Ż. w terminie do 20 kwietnia 2016 roku, tj. w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania z dnia 12 kwietnia 2016 roku (data doręczenia wezwania 13.04.2016r.) podatkowej księgi przychodów i rozchodów za okres od lutego do października 2011 roku,

tj. o czyn z art. 83 § 1 kks”.

Sąd Rejonowy w Żarach wyrokiem z dnia 28 września 2021 r., sygn. akt II K 1412/19, orzekł:

„I. oskarżonego M. B. uznaje za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie 1 części wstępnej wyroku i za to na podstawie art. 56 § 2 kks w zw. z art. 38 § 1 pkt 2 kks wymierza mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka wynosi 100 (sto) złotych,

II. oskarżonego M. B. uznaje za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie 2 części wstępnej wyroku i za to na podstawie art. 56 § 2 kks w zw. z art. 38 § 1 pkt 2 kks wymierza mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka wynosi 100 (sto) złotych,

III. oskarżonego M. B. uznaje za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie 3 części wstępnej wyroku i za to na podstawie art. 56 § 2 kks w zw. z art. 38 § 1 pkt 2 kks wymierza mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka wynosi 100 (sto) złotych,

IV. oskarżonego M. B. uznaje za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie 4 części wstępnej wyroku i za to na podstawie art. 83 § 1 kks w zw. z art. 38 § 1 pkt 2 kks wymierza mu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka wynosi 100 (sto) złotych,

V. na podstawie art. 85 § 1 kk i art. 86 § 1 i 2 kk i art. 91 § 2 kk w zw. z art. 40 § 1 kks orzeka karę łączną 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności

i grzywnę w wysokości 240 (dwustu czterdziestu) stawek dziennych przyjmując, iż jedna stawka wynosi 100 (sto) złotych,

VI. na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 kk i art. 72 § 1 pkt 1 kk warunkowo zawiesza wykonanie orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności na 2 (dwa) lata tytułem próby i zobowiązuje w tym czasie do informowania sądu o przebiegu próby, (...).

Od powyższego wyroku apelację wniósł oskarżony, obrońca oskarżonego oraz oskarżyciel publiczny.

M. B. w swojej apelacji domagał się uchylenia tego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

„- nie rozpoznanie istoty sprawy, a w konsekwencji naruszenie art. 424 § 1 k.p.k. o uzasadnianiu orzeczeń poprzez dokonanie niepełnej analizy prawnej i faktycznej;

- nie przeprowadzenie dowodów;
- a z ostrożności procesowej również:
- naruszenie zasad logicznego rozumowania;
- rażącą surowość kary;
- niewspółmierność kary łącznej grzywny.”

W uzasadnieniu apelacji zarzucił zaskarżonemu wyrokowi szereg elementarnych uchybień, przybierających postać błędu w ustaleniach faktycznych, będącego wynikiem wadliwej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie i brak inicjatywy zmierzającej do jego weryfikacji.

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w Żarach z dnia 28 września 2021 r. w całości. Na zasadzie art. 427 § 2 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił:

„1. w zakresie pkt I, II i III wyroku, na podstawie art. 438 pkt 2 kpk w zw. z art. 439 §1 pkt 9 kpk:

■ obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 6 kpk w zw. z art. 44 § 1 pkt 1, § 2 i § 5 kks, stanowiącą równocześnie bezwzględłą przyczynę odwoławczą ujętą w art. 439 § 1 pkt 9 kpk, poprzez prowadzenie postępowania i wydanie wyroku skazującego w sytuacji, gdy

czyny zarzucone oskarżonemu w pkt. I, II i III aktu oskarżenia i przypisane następnie oskarżonemu odpowiednio w pkt I, II i III wyroku z dnia 28 września 2021 r. pomimo przedawnienia karalności tych przestępstw z uwagi na przedawnienie należności podatkowej ujętej w zarzuconych czynach, w sytuacji, gdy nie doszło do przedłużenia okresu przedawnienia karalności zgodnie z art. 44 § 5 kks, wobec braku skutecznego wszczęcia postępowania przeciwko oskarżonemu w okresie, o którym mowa w art. 44 § 1 pkt 1 kks,

2. w zakresie pkt I, II i III wyroku, na podstawie art. 438 pkt 1a kpk:

■ obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 37 § 1 pkt 3 kks w zw. z art. 37 § 4 kks poprzez wymierzenie za przypisane oskarżonemu w pkt I, II i III wyroku przestępstwa skarbowe kar jednostkowych, a następnie połączenie ich wyrokiem łącznym, w sytuacji, gdy w warunkach art. 37 §1 pkt 3 karę orzeka się tylko raz za wszystkie zbiegające się przestępstwa skarbowe,

3. w zakresie pkt I wyroku, na podstawie art. 438 pkt 1a kpk:

■ obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 37 §1 pkt 3 kks, poprzez uznanie, że w odniesieniu do przypisanego oskarżonemu w pkt I wyroku przestępstwa skarbowego zachodzi podstawa do zastosowania nadzwyczajnego obostrzenia kary w sytuacji, gdy w odniesieniu do odstępu czasu, który minął pomiędzy jego popełnieniem, a popełnieniem przestępstw ujętych w pkt II i III wyroku nie można przyjąć ażeby nie był on długi,

4. w zakresie pkt IV wyroku, na podstawie art. 438 pkt 1a kpk:

■ obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 83 § 1 kks w zw. z art. 38 § 1 pkt 2 kks, poprzez wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności w warunkach nadzwyczajnego obostrzenia kary, w sytuacji, gdy w odniesieniu do tego czynu brak było podstaw do jego zastosowania, a w konsekwencji doszło do orzeczenia kary rodzajowo nieprzewidzianej za ten typ czynu zabronionego,

5. w zakresie pkt IV wyroku, na podstawie art. 438 pkt 2, 3 kpk:

■ obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 7 kpk, poprzez dowolną, wybiórczą i sprzeczną z fasadami wiedzy i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego w zakresie zarzutu rzekomego udaremnienia przez oskarżonego M. B. kontroli podatkowej w 2016 r., a

w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, co do błędnego przyjęcia, że M. B. dysponował dokumentami, do przedłożenia których został wezwany przez urząd skarbowy, a tym samym miał obiektywną możliwość wywiązać się z nałożonego zobowiązania, a jednocześnie wadliwego przyjęcia, że dokumentami tymi w tym samym czasie nie dysponował tenże urząd i w konsekwencji zachowanie oskarżonego udaremniło przeprowadzenie kontroli podatkowej,

6. w zakresie pkt I-IV wyroku, na podstawie art. 438 pkt 4 kpk:

■ rażącą niewspółmierność orzeczonej kary grzywny, polegającej na określeniu stawki dziennej w wysokości w kwocie 100 PLN, z pominięciem wymogu uwzględnienia przy jej określaniu dochodów oskarżonego, jego warunków osobistych, rodzinnych stosunków majątkowych i możliwości zarobkowych, a nadto uzasadniając przyjęte rozstrzygnięcie w zakresie kary w sposób hasłowy, ogólnikowy, bez dokonania jakiegokolwiek indywidualizacji do osoby i sytuacji oskarżonego.”

Obrońca wniósł o:

„■ uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Żarach z dnia 28 września 2021 r. w zakresie pkt I, II i III i umorzenie postępowania,

■ zmianę wyroku Sądu Rejonowego w Żarach z dnia 28 września 2021 r. w zakresie pkt IV wyroku i uniewinnienie oskarżonego od przypisanego mu czynu, ewentualnie,

■ uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Żarach z dnia 28 września 2021 r. w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Obornikach.”

Naczelnik Urzędu Skarbowego Żarach zaskarżył wyrok w części dotyczącej kary na niekorzyść oskarżonego wobec niezastosowania przez Sąd obowiązku określonego w art. 41 § 2 k.k.s. - w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności na dwa lata tytułem próby (pkt. VI sentencji wyroku) i wniósł „o zmianę zaskarżonego orzeczenia w zakresie uzupełnienia obowiązku określonego w art. 41 § 2, w związku z art. 41 § 4 pkt 1 k.k.s., poprzez dodanie do wyroku i wpisanie obowiązku uiszczenia w terminie 2 lat (tj. w okresie próby) uszczuplonej należności publicznoprawnej w łącznej kwocie

30 537,50 zł (słownie złotych: trzydzieści tysięcy pięćset trzydzieści siedem 50/100)
 - w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności na dwa lata tytułem próby, tj.: w zakresie czynu:

- opisanego w punkcie 1 sentencji wyroku, tj. przestępstwa skarbowego z art. 56 § 2 w związku z art. 56 § 1 w związku z art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s. - dotyczącego narażenia na uszczuplenie należnego podatku dochodowego od osób fizycznych za 2011 rok - w kwocie 2370, 50 zł (słownie złotych: dwa tysiące trzysta siedemdziesiąt 50/100),

- opisanego w punkcie 2 sentencji wyroku, tj. przestępstwa skarbowego z art. 56 § 2 w związku z art. 56 § 1 w związku z art. 37 § 1 pkt 3 k.k.s. - dotyczącego narażenia na uszczuplenie należnego podatku dochodowego od osób fizycznych za 2012 rok - w kwocie 28 167 zł (słownie złotych: dwadzieścia osiem tysięcy sto sześćdziesiąt złotych)."

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wyrokiem z dnia 30 maja 2022 r., sygn. akt VII Ka (ks) 71/22, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Żarach do ponownego rozpoznania.

Skargę na powyższy wyrok złożył prokurator, zarzucając „naruszenie treści art. 437 § 2 k.p.k. zdanie drugie mające wpływ na treść wyroku, wyrażające się w niezasadnym przyjęciu przez Sąd odwoławczy w zaskarżonym wyroku, że w sprawie zachodzą podstawy do uchylenia wyroku Sądu *meriti* i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania celem przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego

w całości, w sytuacji gdy zgromadzone w sprawie dowody pozwalają na rozstrzygnięcie merytoryczne."

Skarżący wniósł „o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Zielonej Górze w postępowaniu odwoławczym."

Obrońca M. B. w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art.

437 lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. W przywołanej regulacji niewątpliwie mowa zatem o art. 437 § 2 k.p.k., który obecnie stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

W rozpoznawanej sprawie powodem orzeczenia Sądu *ad quem* o charakterze kasatoryjnym była konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości.

Podstawą zaś takich zaleceń była krytyczna ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd pierwszej instancji. Zdaniem Sądu odwoławczego, wyrok Sądu pierwszej instancji nie mógł się ostać ze względu na zaniechanie przeprowadzenia postępowania dowodowego co do jego istoty, oparcie się wyłącznie na ustaleniach poczynionych przez organy skarbowe, a nadto przeprowadzenie w sprawie oceny dowodów w sposób wyrywkowy i szczątkowy. Natomiast zgromadzony dotychczas materiał dowodowy nie mógł dać podstaw do takiego rozstrzygnięcia, jakie w sprawie zapadło, a zasadność ocen i wniosków wyprowadzonych przez Sąd Rejonowy w Żarach z okoliczności ujawnionych przez niego w toku przewodu sądowego budzi wątpliwości, tym bardziej że Sąd ten nie podjął próby weryfikacji linii obrony oskarżonego kwestionującego swoje sprawstwo, czym naruszył zasadę samodzielności jurysdykcyjnej (art. 8 § 1 i 2 k.p.k.), opierając się jedynie na dokumentacji wytworzonej przez organy skarbowe i nie próbując dociec jej faktycznych źródeł.

Wykazane przez Sąd odwoławczy błędy braku i dowolności oraz pozostałe uchybienia – wbrew lakonicznym i nieuargumentowanym twierdzeniom autora skargi - doprowadziły do przedwczesnego skazania M. B. za czyny zarzucane mu w akcie oskarżenia. Analiza argumentacji zawartej w uzasadnieniu wyroku uchylającego jednoznacznie zatem wskazuje na brak naruszenia przepisu art. 437 § 2 k.p.k. Argumentacji tej nie zdołał podważyć Prokurator Okręgowy w Zielonej Górze, który w istocie oczekuje, by ewentualnie zapadło w sprawie orzeczenie reformatoryjne oparte jednak o tożsamy materiał dowodowy nie dostrzegając, wynikającej wprost z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, konieczności wyjścia poza tą dokumentację i dokonania ustaleń weryfikujących

wyjaśnienia oskarżonego. Oczywiście przy tym jest, że czynności te mogą być wykonane również przez Sąd odwoławczy, ten bowiem może przeprowadzić całe postępowanie co do istoty, ale – jak się wydaje – nie taka jest jego rola w procesie.

Podsumowując, należy uznać, że treść zaskarżonego orzeczenia wynikała z konieczności przeprowadzenia istotnych dowodów, stanowiących główny filar postępowania prowadzonego przeciwko M. B.. Charakter uchybień Sądu pierwszej instancji wskazywał, iż w postępowaniu ponownym konieczne będzie poczynienie ustaleń faktycznych w sugerowanym kierunku, a to może skutkować potrzebą przeprowadzenia kolejnych czynności dowodowych, co dostrzegł Sąd odwoławczy, a zignorował skarżący.

Z tych względów należało orzec jak na wstępie.

[as
a]